

Derleme Makalesi / *Review Article*

SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞININ TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİNDE ULAŞTIĞI GÖREV KAPSAMI VE TEŞKİLAT YAPISININ İNCELENMESİ

Umut SÖNMEZ¹

Yalçın KAPLAN²

Öz

Sahil güvenlik, gelişen ve değişen dünya denizlerinde ulusal ve uluslararası denizcilik yasalarının uygulanması ve egemen devletin kolluk yetkilerinin kullanılmasını sağlayan teşkilatları tanımlamak için kullanılmaktadır. Sahil güvenlik teşkilatları; ülkelerin denizdeki kanunların uygulanmasında görevli kolluk kuvvetleri, deniz yetki alanlarındaki hak ve menfaatlerinin koruyucusu ve denizcilerin aklına ilk gelen güvenilir kurum olarak kabul edilmektedir. Sanayi Devrimi sonrasında artan küresel ticari faaliyetler denizleri önemli hale getirirken deniz güvenliği ve kaçakçılığın engellenmesi gibi konular sahil güvenlik kavramını ortaya çıkarmıştır. Ancak sahil güvenlik kavramının kavramsal gelişim sürecinde bugünkü anlamıyla kullanımı 1980 yılı başlangıcında olmuştur. 1982 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Deniz Hukuk Sözleşmesi (UNCLOS-BMDHS) ile deniz emniyeti ve güvenliği konusu önem kazanmış ve dünya genelinde daha sistematik bir sahil güvenlik teşkilatlanmasına gidilmiştir. Son 50 yıl içerisinde dünya düzenine bağlı olarak değişen güvenlik algısı, Türkiye'nin jeo- stratejik konumu ve 8484 km. kıyı şeridi toplam uzunluğu, coğrafyamızda denizden ve karadan sınır komşusu olduğumuz devletlerle olan dış politika ilişkilerimiz ile Doğu Akdeniz başta olmak üzere deniz yetki alanlarımızdaki gelişmeler modern ve profesyonel bir sahil güvenlik teşkilatına sahip olmamız gerektiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda 13 Temmuz 1982 tarihinde Resmî Gazete'de kabul edilerek yayınlanan 2692 sayılı Kanun ile Sahil Güvenlik Komutanlığı kurulmuştur. Bu tanımlayıcı çalışmada Sahil Güvenlik Kolluk Teşkilatının kuruluşundan önceki tarihsel süreç içerisinde faaliyetlerinin neler olduğu, kuruluşundan günümüze

¹ Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Sahil Güvenlik Albay, usonmez1979@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9772-8855

² Sahil Güvenlik Komutanlığı, Mühendis Kıdemli Yüzbaşı, yalcinnkaplan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3414-1771

kadar ulaştığı görev kapsamı, Sahil Güvenlik (SG) Komutanlığının geleceğe yönelik stratejik amaç ve hedefleri belirlenmiştir. İmkân ve kabiliyetlerini her geçen gün geliştiren Türkiye SG Komutanlığı Dünya SG Teşkilatları içerisinde her alanda örnek ve başarılı olma hedefleri doğrultusunda geleceğini planladığı görülmektedir. Sahil Güvenlik Teşkilatının faaliyetleri ve görev alanları bütünsel olarak kronolojik sıralama içerisinde açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sahil Güvenlik Kolluk Kuvveti, Deniz Emniyeti, Deniz Güvenliği

EXAMINATION OF THE SCOPE OF DUTIES AND ORGANIZATIONAL STRUCTURE ACHIEVED BY THE COAST GUARD COMMANDER DURING THE HISTORICAL DEVELOPMENT PROCESS

ABSTRACT

The coast guard definition is used to describe the organizations that ensure the enforcement of national and international maritime laws and the exercise of law enforcement powers of the sovereign state in the developing and changing world seas. Coast guard organizations; The law enforcement forces of the countries responsible for the implementation of the laws at sea are considered to be the protectors of their rights and interests in maritime jurisdictions and the most reliable institution that comes to the mind of seafarers. While increasing global commercial activities after the industrial revolution made the seas important, issues such as maritime security and prevention of smuggling have revealed the concept of coast guard. However, the concept of coast guard was used in its current sense in the conceptual development process at the beginning of the 1980s. With UNCLOS (United Nations Convention on the Law of the Sea), which came into force in 1982, the issue of maritime safety and security gained importance and a more systematic coast guard organization was established worldwide. The changing security perception depending on the world order in the last 50 years, Türkiye's geological strategic position and the total length of

8484 km coastline, our foreign policy relations with the states with which we have borders by sea and land in our geography, and the developments in our maritime jurisdiction areas, especially the Eastern Mediterranean, are modern and It reveals the fact that we need to have a professional coast guard organization. In this context, the Coast Guard Command was established with Law No. 2692, which was accepted and published in the Official Gazette on 13 July 1982. In this descriptive study, the activities of the Coast Guard Law Enforcement Organization in the historical process before its establishment, the scope of duty it has achieved since its establishment, and the future strategic goals and objectives of the Coast Guard (CG) Command have been determined. It is seen that the Türkiye Coast Guard Command, which improves its opportunities and capabilities day by day, plans its future in line with its goals of becoming an example and successful in every field within the World CG Organizations. The activities and areas of duty of the Coast Guard Organization are explained holistically in chronological order.

Keywords: *Coast Guard Law Enforcement, Maritime Safety, Maritime Security*

GİRİŞ

Sanayi devrimiyle birlikte buharlı gemilerin küresel deniz ticareti ve deniz taşımacılığında yaygın kullanımına bağlı gelişmeler deniz hukuku alanında devletlerin deniz egemenlik alanlarını tanımlayan iç sular, karasuları, kıta sahanlığı, münhasır ekonomik bölge kavramlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Devletlerin denizlerdeki hak ve menfaatlerinin korunması, doğal kaynaklardan faydalanma imkânlarının artması, denizlerdeki yetki alanlarının denetlenmesi ve korunmasının önemi hızla artmıştır.

Devletleri oluşturan kara parçaları gibi egemenlik alanlarının ayrılmaz parçası olan vatan toprağının vazgeçilmez parçası niteliğindeki deniz yetki alanlarımızın kontrolü ve güvenliği için teknolojik gelişmelerin neticesinde sahil güvenlik (SG) kavramı ortaya çıkmıştır ve gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu yöneticileri bu konunun önemini anlamış ve gerekli teşkilatlanmanın temellerini atmıştır. İmparatorluğun yıkılmasıyla kurulan T.C.

Devleti, SG teşkilatlarının geliştirilmesi ve yapılandırılması sürecine devam etmiştir.

Dünyada teknoloji alanındaki muazzam gelişmeler nedeniyle deniz savaşlarının 3 boyutlu bir hal alması, deniz egemenlik alanlarını tanımlayan deniz hukuku kavramları çerçevesinde denizlerin kontrolü ve denetlenmesi gibi hususlar deniz kuvvetlerinin ikincil görev tanımından çıkmaktadır. Bu nedenle denizde yasaların uygulanması, deniz kolluk etiği ve yetkileri konularında uzmanlaşmış tecrübeli ve profesyonel bir sahil güvenlik teşkilatına ulusal ve uluslararası alanda ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Küresel alanda sahil güvenlik teşkilatlarının gerçekleştirdiği görevlerin artması nedeniyle teşkilat yapıları sürekli gelişmektedir. Bu gelişmeler ve özellikle 1982 yılında BMDHS'nin yayınlamasını takiben 1960'lı yıllarda temelleri atılan düzenli ve güçlü bir SG Teşkilatına sahip olmamız 13 Temmuz 1982 tarihinde kabul edilerek yayınlanan 2692 sayılı kanun kapsamında gerçekleşmiştir.

Değişen küresel güvenlik anlayışı çerçevesinde denizlerdeki yasa dışı tehditlerin ve risklerin bertaraf edilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. BMDHS'de bu tehditler; deniz haydutluğu, gemi ve limanlara yönelik terörist saldırıları, göçmen kaçaklığı, silah ve tehlikeli madde kaçaklığı, yasa dışı su ürünleri avcılığı ile mücadele, deniz kirliliğinin engellenmesi ve çevre ile ilgili mevzuata aykırı faaliyetler olarak ifade edilmekte, devletlere ulusal ve uluslararası sularda mücadele ve müdahale kapsamında birtakım hak ve yükümlülükler getirmektedir (BM, 1994: 605).

Devletlerin yeni "tehdit algısı", dış politikaya yönelik yaklaşım ve algıları, deniz yetki alanlarının genişlemesi gibi hususlar SG teşkilatlarının yapılanmaları ve idari konularının belirlenmesinde büyük rol oynamıştır.

SG teşkilatları; deniz kuvvetlerinden görev, yapılanma, silah ve teçhizat, yetki konularında farklılaşmakla birlikte iç suların ve kara sularının korunması, arama kurtarma sorumluluk sahasındaki faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, kaçakçılık ile mücadele gibi hususlarda ülke egemenliğinin dış tehditlere karşı korunması noktasında polis ve jandarma kolluk teşkilatlarından farklılık arz etmektedir (Morris, 2017). Bu bağlamda SG Komutanlığı, ulusal ve uluslararası deniz yetki alanlarında kendisine verilen görevleri 2692 sayılı Sahil Güvenlik Kanunu

başta olmak üzere ilgili diğer kanunlar ile yönetmelikler ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle gerçekleştirir ve ulusal mevzuat ile uluslararası hukuktan aldığı yetkileri kullanır.

Bu çalışmada Türkiye SG Teşkilatının tarihsel gelişim süreci içerisinde görev alanları, teşkilatlanma yapısı, yasal yetki ve sorumluluklarıyla faaliyetlerindeki değişimler ve gelişmelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda diğer ülkelerin sahil güvenlik teşkilatları ile benzerlik ve farklılıkları ortaya konulmuştur. SG Komutanlığının stratejik amaç ve hedeflerinin, bunları gerçekleştirmek için belirlediği öncelikli alanların neler olduğu tespit edilmiştir.

1. SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KURULUŞ ÖNCESİ YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER

Türkler tarih boyunca çok sayıda bağımsız ve köklü devlet kurmuşlardır. Günümüzde hala devam eden Türk Devleti geleneğinde devletin bekası ve halkın emniyeti devletin vazgeçilmez unsurları olarak kabul edilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne kalan miras ve tecrübe, üç tarafımızdaki denizlerimizin güvenliğinin vatan topraklarımıza en uzak mesafeden sağlanmasının gerektiğini göstermektedir.

1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Yürütülen Sahil Güvenlik Faaliyetleri

Üç ayrı kıtaya yayılan Osmanlı İmparatorluğu'nun ticaret ve sınır güvenliği faaliyetlerinin düzenlenebilmesi ve yürütülebilmesi amacıyla limanlar içerisinde "sahil gümrükleri", sınır hatlarında "hudut gümrükleri" ve imparatorluğun ana topraklarında ise "kara gümrükleri" faaliyet göstermiştir. Sahil gümrükleri, iç ve dış ticaret dengesi gelişimi açısından büyük öneme sahiptir. İstanbul, İzmir, Antalya, Selanik, Beyrut, Trabzon, Kefe gibi önemli liman ve gümrük merkezleri, iç ticaretin ve özellikle deniz ticareti ve taşımacılığının avantajlı ve karlı olması sayesinde ekonomik ve sosyal yönden gelişmişlerdir. Bu dönemde devlet için büyük bir gelir kaynağı olan gümrük vergilerinin toplanmasında ve denetiminde yaşanan çeşitli sorunlar ve şikâyetler tüccar ve tacirlerin yasa dışı faaliyetlere başvurmalarına neden olmuştur.

19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yaşanan değişim süreci ve sonrasındaki gelişmeler neticesinde kıyıların korunması, kaçakçılığın önlenmesi, izlenmesi ve

soruşturulması ile görevli olan taşra gümrük idareleri, İstanbul Emtia Gümrük Eminliğine bağlanmış ve 1861 yılında da bu kurumun adı “Rüsumat Emaneti” olarak değiştirilmiştir. Tanzimat Dönemi’nde diğer ülkelerle yapılan ikili ticaret anlaşmaları ve vergi artış oranları kaynaklı gümrük kaçakçılığı olaylarında artış yaşanmıştır.

İmparatorluk topraklarında meydana gelen bu kaçakçılık olayları ile mücadele edilmesi maksadıyla Rüsumat Emaneti bünyesinde Gümrük Muhafaza Teşkilatı kurulmuştur. 1 Ocak 1887’de tütün kaçaklığını engellemek, şehir ve kasaba sahillerinin muhafazası ve güvenliği maksadıyla “Kordon Bölükleri” oluşturulmuştur (Altunsoy, 2021).

1.2. Cumhuriyet Döneminde Yürütülen Sahil Güvenlik Faaliyetleri

Cumhuriyet’in kurulmasından sonra denizlerimiz ve kıyı şeritlerimizin korunmasına daha fazla önem verilmiştir. Bu maksatla 1126 ve 1510 sayılı “Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunlar”³ yürürlüğe konulmuş, 1 Ekim 1929 tarihinden itibaren de 1499 sayılı “Gümrük Tarifesi Kanunu”⁴ uygulanmaya başlanmıştır (Sahil Güvenlik Komutanlığı, 2022). Cumhuriyet öncesi dönemde olduğu gibi sonrasında da vergi artış oranları nedeniyle kaçakçılık türleri ve olay sayılarında artış yaşanmıştır. Kaçakçılık olaylarının önlenmesinin yanı sıra karasuların güvenliğinin sağlanması amacıyla 1841 sayılı Kanunla güney sınırlarımızda, yarı askeri bir hüviyet gösteren “Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığı” kurulmuştur. 1932 yılından itibaren 1917 sayılı Kanunla, Genelkurmay Başkanlığına bağlı olarak görevine devam etmiştir. 1956 yılına kadar Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığı, idari yönden Gümrük ve Tekel Bakanlığına bağlı fakat görev yönünden denizlerimizin güvenliği ve SG personeli eğitim ihtiyaçlarının sağlanabilmesi için Genelkurmay Başkanlığı içerisinde faaliyetlerine devam etmiştir.

Deniz Egemenlik faaliyetlerimiz 16 Temmuz 1956 tarihinde kabul edilen 6815 sayılı, “Sınır, Kıyı ve Karasularımızın Muhafaza ve Emniyeti ve Kaçakçılığın Men ve Takibi İşlerinin Dâhiliye Vekâletine Devri Hakkında Kanun”⁵ ile Jandarma

³ Resmi Gazete, Sayı:1216, 15 Haziran 1929, s.7539. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:3, Cilt:12, Birleşim:2, 2 Haziran 1939, s.1-35.

⁴ Resmi Gazete, Sayı:1230, 1 Temmuz 1929, s. 7733.

⁵ Resmi Gazete, Sayı:9363, 24 Temmuz 1956

Genel Komutanlığına devredilmiştir. Bu kapsamda sorumluluk sahası içinde sırasıyla 15 Nisan 1957 tarihinde Ege Jandarma Deniz Bölge Komutanlığı, 1968 yılında Karadeniz Jandarma Deniz Bölge Komutanlığı ve 15 Temmuz 1971 tarihinde Akdeniz Jandarma Bölge Komutanlığı kurulmuştur (Demircioğlu vd., 2020: 578).

2. SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI KURULUŞU

1980’li yıllarda dünya gündemine damga vuran SG görev ve sorumluluk alanında yaşanan olaylar ve gelişmeler neticesinde ülkemizde bu alanda teşkilatlanmaya gidilmiştir. İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak TBMM’ye sunulan kanun tasarısı çerçevesinde 09 Temmuz 1982 tarihinde kabul edilen ve 13 Temmuz 1982 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan 2692 sayılı Kanun ile SG Komutanlığı kurulmuştur. Sahil Güvenlik Komutanlığının kurulması denizlerdeki hak ve menfaatlerimizin korunması ve deniz yoluyla kaçakçılığın önlenmesi adına en büyük hizmet sayılmıştır (Eryılmaz, 1983: 10).

2692 sayılı Kanunda,⁶ SG Komutanlığının görevi şu şekilde ifade edilmiştir: “Bütün sahillerimiz, kara sularımız ile iç sularımız olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazları, liman ve körfezlerimizin korunması, güvenliğinin sağlanması, ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca hükümler haklarına sahip olduğumuz denizlerde, bu hak ve yetkilerin Deniz Kuvvetleri Komutanlığının genel sorumluluğu dışında kalanlarının kullanılması, deniz yolu ile yapılan kaçakçılığın önlenmesi, izlenmesi ve suçlular hakkında gerekli işlemlerin yapılması ile ilgili esas ve yöntemleri düzenlemektir.”

Ayrıca bu kanunda “Bu Komutanlık, Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşu içerisinde olup, barışta görev ve hizmet yönünden İçişleri Bakanlığına bağlıdır” ifadesiyle Komutanlığın bağlı olduğu kurumlar belirtilmiştir (Demircioğlu vd., 2020: 5). SG Komutanlığı 1985 yılına kadar Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde görev yapmakla birlikte, Marmara Denizi ve Boğazların korunması görevinin SG Komutanlığı’na verilmesinin ardından Ekim 1982’de SG Marmara ve Boğazlar Bölge Komutanlığı kurulmuştur (Demircioğlu vd., 2020: 579).

Daha sonra; SG Ege Deniz Bölge Komutanlığı, SG Akdeniz Bölge Komutanlığı ve SG Karadeniz Bölge Komutanlığı olmak üzere ana-ast bölge komutanlıkları kurulmuştur. Bölge komutanlıklarına ilave olarak; ana-ast komutanlık seviyesinde,

⁶ Resmi Gazete, Sayı:17753, 13 Temmuz 1982.

SG Hava Komutanlığı, SG Eğitim ve Öğretim Komutanlığı, SG İkmal Merkezi Komutanlığı ile SG Envanter Kontrol Merkezi Komutanlığı'nın kurulumu tamamlanmıştır.

SG Komutanlığının görev ve sorumluluk alanlarının genişlemesi neticesinde imkân ve kabiliyetlerinin artırılması, teşkilat performansının gerçekleştirilebilmesi amacıyla ilave yeni grup ve karakol komutanlıkları kurulmuştur.

Netice itibarıyla SG Komutanlığı teşkilat yapısında; SG Bölge Komutanlıklarına bağlı SG Grup Komutanlığı (14 adet), SG Onarım Destek Komutanlığı (4 adet), SG İkmal Destek Komutanlığı (1 adet) bulunmaktadır. Ayrıca SG Hava Komutanlığına bağlı 2 adet SG Hava Grup Komutanlığı ile SG Ege İHA Filo Komutanlığı ve SG Eğitim ve Öğretim Komutanlığına bağlı SG Okul Komutanlığı, SG Eğitim Merkezi Komutanlığı ve SG Sualtı Eğitim Merkezi Amirliği yer almaktadır (SG Performans, 2022: 6).

SG Komutanlığı 24 Haziran 2003 tarihinde, 2692 sayılı Kanunda yapılan değişiklik neticesinde kuruluş ve personel bakımından müstakil bir yapıya kavuşmuş ve 25 Temmuz 2016 tarihli 668 sayılı⁷ KHK ile silahlı bir genel kolluk kuvveti olarak İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. SG teşkilatının hukuki statüsü ve teşkilat yapısındaki değişim nedeniyle, mülki, adli ve diğer kamu kurumları ile koordineli çalışmak ihtiyacı önem kazanmaktadır. Bu kapsamda Sahil Güvenlik Komutanlığının geleceğe yönelik gereksinimlerini ve planlamalarını, ana hedefleri paralelinde belirlemesi aciliyet ve önem kazanmaktadır.

3. SAHİL GÜVENLİK KOLLUK TEŞKİLATI

SG Komutanlığının görev ve sorumluluk sahası 21.01.2017 tarih ve 29995 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan SG Komutanlığı Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nde; "Kara ile denizin birleşim noktasından itibaren tüm deniz alanları ve bu alanlar içerisinde bulunan liman tesisleri ve bunlara hizmet veren diğer tesisler, marina, balıkçı barınağı, çekek yeri, dalyan, iskele, rıhtım ve benzeri kıyı tesisleri ile demir yerleri dâhil olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün sahillerinde, iç suları olan Marmara Denizi ile İstanbul ve Çanakkale Boğazlarında, liman ve körfezlerinde, kara sularında, akarsuların denize döküldüğü yerden itibaren SG gemi ve botlarının girebileceği veya ulaşabildiği akarsu içlerinde,

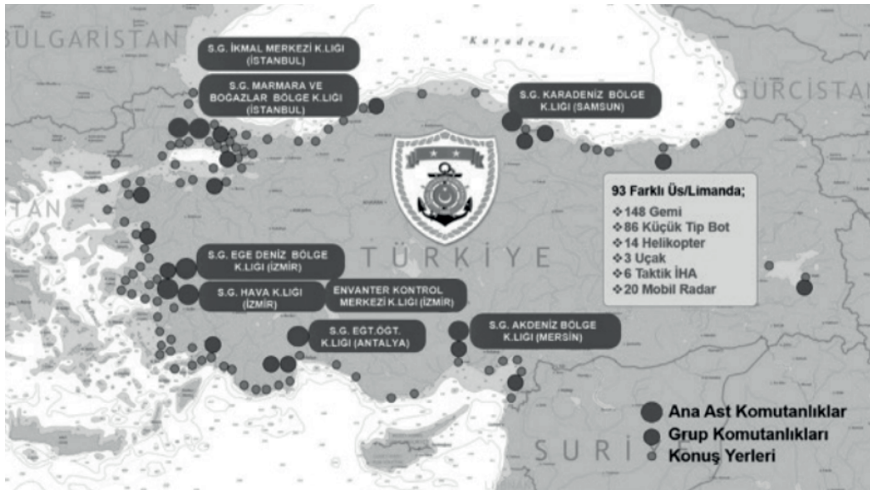
⁷ Resmi Gazete, Sayı:29783, 27 Temmuz 2016, 2. Mükerrer

münhasır ekonomik bölgesinde, ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca egemenlik ve denetimi altında bulunan deniz alanları ile hükümrancılık haklarının korunmasına ilişkin görevler kapsamında uluslararası sularda ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde Uluslararası Denizcilik Örgütüne deklare edilen Türk Arama Kurtarma Bölgesi içerisinde kalan kara suları ile uluslararası sular" şeklinde tanımlanmıştır (Sahil Güvenlik Komutanlığı Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği, 2017).

1982 yılında gerçekleştirilen BMDHS ile dünya denizlerinin büyük bir bölümü kıyı ülkelerinin deniz yetki egemenliği alanlarına girmiştir. Bu sorumluluk sahasında gerçekleşecek olan deniz emniyeti ve güvenliği sorunlarından, kaçakçılık ve deniz yoluyla düzensiz göç gibi olaylardan kıyı devletine ait SG teşkilatı sorumlu olacaktır.

SG Kolluk Teşkilatının denizde çok boyutlu mülki, adli ve askeri görevleri vardır. Denizde can kurtarmadan, yasa dışı balıkçılığın ve her türlü kaçakçılığın önlenmesine, terörle mücadeleden deniz çevresinin korunmasına kadar çok geniş bir yelpazede görev icra eder. SG Kolluk Teşkilatı bu görevleri yerine getirirken jandarma ve polisin sahip olduğu yetki ve sorumluluklara sahiptir (Gürdeniz, 2022).

Harita 1: Sahil Güvenlik Komutanlığının Teşkilat Yapısı

(Kaynak: SG İdari Faaliyet Raporu, 2022: 26)

SG Komutanlığının teşkilat yapısı Harita 1.'de gösterilmiştir (SG İdari Faaliyet Raporu, 2022: 26). SG Komutanlığı mülki ve adli görevlerini; 2692 sayılı Kanun, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu ve 5271 sayılı CMK hükümlerini esas alarak gerçekleştirmektedir (SG Performans Analizi Raporu, 2022).

SG Komutanlığı 21.01.2017 tarih ve 29995 sayılı Resmî Gazete ile yayımlanan "Sahil Güvenlik Komutanlığı Teşkilat Görev ve Yetkileri Yönetmeliği 5. maddesi" esasında merkez ve taşra teşkilatları şeklinde yapılanmaktadır (SG İdare Faaliyet Raporu, 2022: 26).

SG Komutanlığının temel ve genel faaliyetleri "Kolluk, Denizcilik ve Güvenlik" ana başlıklarında kavramsallaştırılmakla birlikte deniz yetki alanlarımızda icra edilen görevler Deniz Emniyetinin Sağlanması, Deniz Kolluk Görevleri (Kaçakçılık ve Yasa Dışı Göç ile Mücadele), Deniz Çevresinin Korunması, Deniz Güvenliği ile Uluslararası Görevler ve Faaliyetler başlıkları altında incelenebilmektedir.

SG Komutanlığımızın faaliyet alanı ve gerçekleştirdiği görevler, Tablo 1'de sunulmuştur (SG Stratejik Plan,20).

Tablo 1: Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın Görevleri

Faaliyet	Görevler
<i>Kolluk</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Denizde Arama ve Kurtarma 2) Kaçakçılık, istihbarat, Harekât, Bilgi Toplama (KİHBI) sorgulaması 3) İş yeri ruhsat kontrolü 4) Ruhsatsız silahlara ilişkin kontrol ve denetimler 5) Türk Bayrağı Kanunu'na ilişkin kontroller 6) Türk Ceza Kanunu (TCK) kapsamında işletmelere ilişkin kontroller 7) Kabahatler Kanunu'na ilişkin ihlallerin önlenmesi 8) Türk Ticaret Kanunu kapsamında teknelere ilişkin ihlallerin kontrolü 9) Deniz kazalarında asayiş ve kolluk görevleri 10) Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) denetimleri 11) ÖTV'siz yakıtın usulsüz kullanımına ilişkin denetimler 12) Denizde yapılan Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı (TADB) denetim ve kontrolleri 13) Akaryakıt kaçakçılığı ile mücadele 14) Uyuşturucu ile mücadele 15) Gümrüksüz malzeme kaçakçılığı ile mücadele 16- Gemilerde ve adalarımızda meydana gelen hastalık/yaralanma olayları kapsamında tıbbi tahliye faaliyetleri 16) Denizde hijyen belgesi olmadan faaliyet gösteren işletme ve personele yönelik kontrol ve denetimler 17) Denizde Can ve Mal Koruma Kanunu kapsamında kontrol ve denetimler Limanlar Kanunu kapsamında kontrol ve denetimler 18) Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında kontrol ve denetimler
<i>Güvenlik</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Boğazlardan geçen tehlikeli yük taşıyan gemiler ile yabancı askeri gemilerin güvenliği 2) Çok Önemli Kişiye (VIP) yönelik koruma 3) Deniz yan sınır ve deniz alanlarının güvenliği 4) Askeri yasak bölgeler ve özel güvenlik bölge ihlaline yönelik kontrol ve denetimler 5) Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) unsurları ile ortak tatbikat ve eğitim
<i>Denizcilik</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Deniz çevresinin korunmasına yönelik kontrol ve denetimler 2) Yasa dışı su ürünleri avcılığına ilişkin kontrol ve denetimler 3) Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kontrol ve denetimler 4) Kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına yönelik kontrol ve denetimler 5) Dalış izni ve dalış takım muayenesine yönelik kontrol ve denetimler 6) Kıyıya izinsiz kum, toprak, çuruf dökme ve yapılanmaya yönelik kontrol

Kaynak: SG Stratejik Plan, 2021.

Uluslararası faaliyetler ve etkinlikler çerçevesinde; Karadeniz'e Sahildar Devletler Sınır/Sahil Güvenlik Teşkilatları İş Birliği Forumu, Akdeniz Sahil Güvenlik Faaliyetleri Forumu, Asya SG Teşkilatı Liderleri Toplantısı ve Dünya Sahil Güvenlik Zirvesi kapsamında iş birliği, bilgi ve tecrübe paylaşımı gerçekleştirmekte ve muhtelif konularda icra edilen toplantılara üst düzey yönetim kadrosuyla katılmaktadır.

3.1. Arama Kurtarma Faaliyetleri

SG Komutanlığı öncelikli görevleri arasında yer alan arama kurtarma görevini; 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu ve 17 Ekim 2020 tarihinde yürürlüğe giren Deniz ve Hava Araçları Kazalarında Arama Kurtarma Yönetmeliği ile Türkiye'nin taraf olduğu antlaşmalar çerçevesinde yerine getirmektedir.

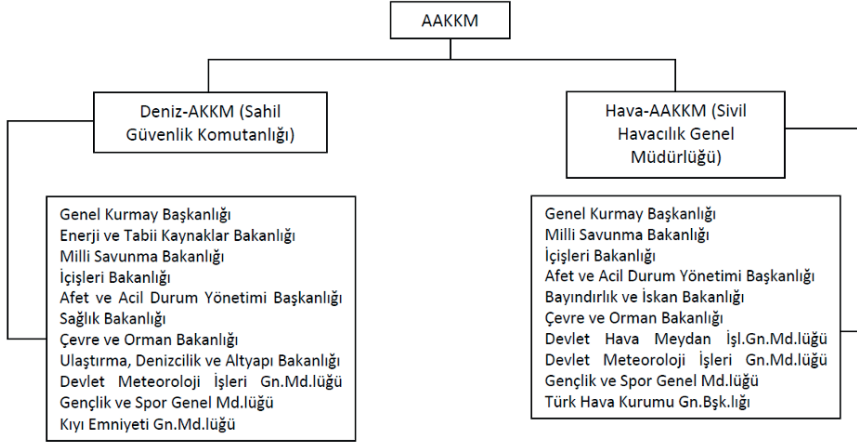
Harita 2: Türk Arama Kurtarma Bölgesi

Kaynak: SG İdare Faaliyet Raporu, 2022: 38

Arama kurtarma faaliyetlerinde SG Komutanlığının vizyonu; Türk Arama Kurtarma Bölgesi içerisinde tehlikeye maruz kalan insanları mümkün olan en kısa sürede kurtarmak ve denizde arama kurtarma konusunda uluslararası standartların üzerinde örnek bir teşkilat olmaktır. Türk arama kurtarma bölgesi Harita 2'de haritada gösterilmektedir (SG İdare Faaliyet Raporu, 2022: 38).

Tablo 2: Arama Kurtarma Görev Dağılımı (Türk Arama ve Kurtarma Yönetmeliği, 2001)

Tablo 3: 2018-2022 Yılları Arasında Gerçekleştirilen A/K Faaliyetleri

Yıllar	Olay Sayısı	Sağ Olarak Kurtarılan Kazazede	Kurtarılan Tekne	Cansız Olarak Alınan Kazazede
2018	561	4.317	176	229
2019	662	4.592	184	148
2020	935	12.655	247	158
2021	1.208	19.812	174	144
2022	1.589	31.587	166	157

Kaynak: SG İdari Faaliyet Raporu, 2022: 39.

Türkiye'nin, hava sahası, iç suları, karasuları içerisinde ve açık denizlerde, tehlike içinde bulunan kazazedelerin kurtarılmasıyla ilgili tüm faaliyetler 12.12.2001 tarihli ve 24611 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türk Arama ve Kurtarma Yönetmeliğine" göre yerine getirilir. SG Komutanlığının 2018-2022 yılları arasında yapmış olduğu faaliyetler sonucu sağ olarak kurtarılan kazazede, kurtarılan tekne, cansız olarak alınan kazazede sayıları Tablo 3'de detaylı olarak gösterilmiştir.

T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bünyesinde Denizcilik Genel Müdürlüğüne kurulan AAKKM tarafından A/K faaliyetleri koordine edilmektedir (TAKY, 2001). Tablo 2’de AAKM genel yapısı incelendiğinde SG Komutanlığının Deniz AKKM, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü’nün ise Hava AKKM olarak görevlendirildikleri görülmektedir. Deniz ve Hava alanlarında A/K faaliyetleri AKBİR tarafından gerçekleştirilir. SG Komutanlığı ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü Deniz AKBİR’lerini Jandarma Genel Komutanlığı ve Afet ve Acil Yönetim Başkanlığı Kara AKBİR’lerini oluşturmaktan sorumludur.

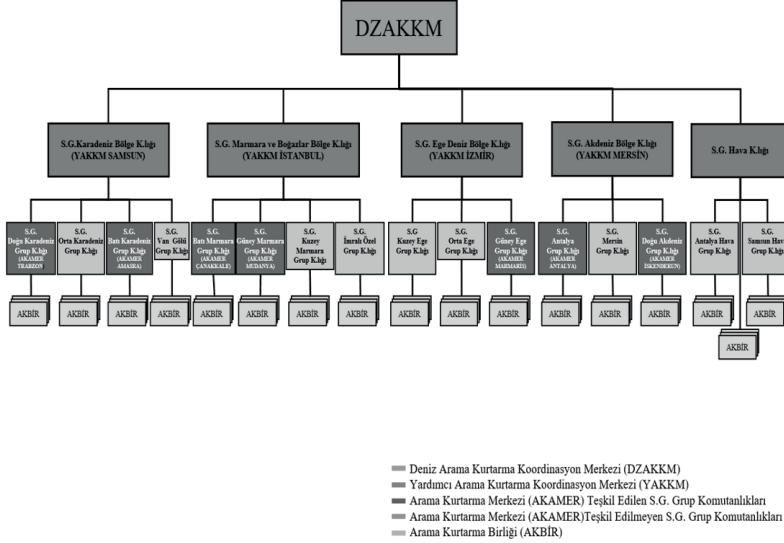
Şekil 1 incelendiğinde; Deniz Arama Kurtarma Koordinasyon Merkezi (DZAKKM) olarak SG Komutanlığının, Yardımcı Arama Kurtarma Koordinasyon Merkezi (YAKKM) olarak Bölge Komutanlıkları ve Hava Komutanlıklarının, bazı grup komutanlıklarının ise Arama Kurtarma Alt Merkezi (AKAMER) olarak görev yaptıkları görülmektedir.

Diğer arama kurtarma faaliyetleri kapsamında; Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon içinde 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun’da⁸ belirtilen afetlerde ve mülki/adli makamlardan alınan taleplere istinaden imkânlar nispetinde arama kurtarma hizmeti verilmektedir (SG Komutanlığı Harekat Faaliyeti Raporu, 2022).

SG Komutanlığına bağlı unsurlar 27 Haziran 2022 tarihinde Kastamonu İnebolu’da meydana gelen sel felaketi ve 13 Temmuz 2022 tarihinde Muğla Datça Mesudiye bölgesinde meydana gelen orman yangınlarında da arama ve tahliye görevlerini başarıyla icra etmiştir.

⁸ Resmi Gazete, Sayı : 10213, 25 Mayıs 1959.

Şekil 1: Deniz Arama Kurtarma Koordinasyon Merkezi Yapısı

Kaynak: SG Komutanlığı Harekat Faaliyeti Raporu, 2022

3.2. Düzensiz Göç ve Göçmen Kaçakçılığı İle Mücadele

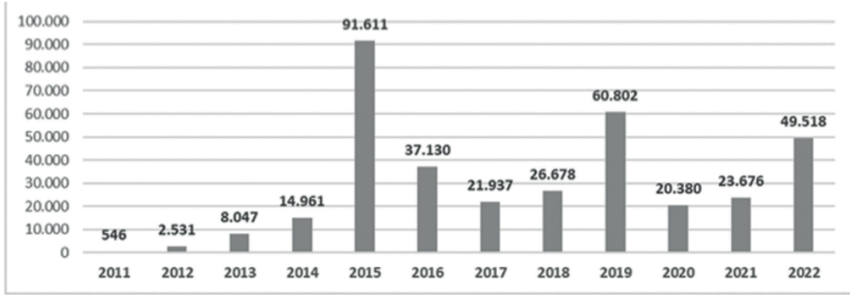
Türkiye, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının keşişim noktası olması, sosyal ve ekonomik alanlarda az gelişmiş ülkelerle refah seviyesi ile gelişmişlik düzeyi yüksek Avrupa ülkeleri arasında bir köprü niteliğinde olması nedeniyle düzensiz göçmenler tarafından transit güzergâh olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Ortadoğu, Kafkasya ve Balkanlarda yaşanan savaş ve iç karışıklıkların yanı sıra ülkemizin bölgesinde yükselen güç olması Türkiye'yi düzensiz göçmenler için artık hedef ülke konumuna getirmiştir. Özellikle Suriye ve Irak'ta yaşanan savaş ve iç karışıklıklar ülkemizi hem göç alan hem de göç için transit ülke konumuna getirmiştir. Yaşanan bu gelişmelere bağlı olarak SG Komutanlığı tarafından düzensiz göçle mücadele faaliyetleri kapsamında 2015 yılında Ege'de Umut Harekâtı (Operation Aegean Hope) ve Akdeniz'de Güven Harekâtı (Operation Safe-Med) isimli iki büyük operasyon başlatılmıştır. Halen devam etmekte olan bu iki operasyonda SG Komutanlığı unsurlarının birçoğu yer almaktadır. Bu operasyonlar neticesinde karasularımız üzerinden yapılması planlanan göç hareketleri büyük ölçüde engellenmiştir.

Düzensiz göçle yürütülen bu mücadele insan hakları ve uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde yürütülmektedir. Söz konusu mücadelede, düzensiz göçün en önemli kısmını oluşturan göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti faaliyetlerini suç olarak düzenleyen Türk Ceza Kanunu (TCK)⁹ ve Türkiye'ye yasa dışı giren veya Türkiye'yi yasa dışı terk eden ya da buna teşebbüs eden yabancılar hakkında idari para cezası öngören Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)¹⁰ hükümleri gerekçe teşkil etmektedir (Demircioğlu vd., 2020: 579).

Düzensiz göç olaylarının yoğun yaşandığı Ege ve Akdeniz Bölgelerinde alınan etkin tedbirler sonrasında özellikle Bulgaristan ve Romanya'yı hedefleyen göçmenler ve göçmen kaçakçılarının Karadeniz'de de bu tarz girişimlerde bulunduğu bilinmektedir. 2017 yılının Kasım-Ağustos döneminde yaşanan bu önlemler neticesinde büyük ölçüde engellenmiştir.

2011-2022 yıllarına ait düzensiz göçmen istatistikleri Grafik 1'de gösterilmektedir (SG İdari Faaliyet Raporu, 2022: 38).

Grafik 1: Düzensiz Göçmen Sayıları

Kaynak: SG İdari Faaliyet Raporu, 2022: 37

3.3. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele

Silahlı bir kolluk kuvveti olarak görev yapan SG Komutanlığı 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu kapsamında bu alanda görev yapmaktadır.

⁹ TCK md. 79 ve md. 80. RG. T. 12.10.2004, S. 25611.

¹⁰ YUKK md. 102. RG. T. 11.04.2013, S. 28615.

Terör örgütlerinin en büyük gelir kaynaklarından birisi kaçakçılık ve yasadışı faaliyetlerden elde edilen kazançlardır. Organize suç örgütleri elde ettikleri bu suç gelirlerini piyasada aklarak terör örgütlerine finansman sağlamaktadır. Son yıllarda terörle mücadelede geline nokta kolluk kuvvetlerinin kaçakçılık ve organize suçlarla mücadelesinin önemli bir payı vardır. SG Komutanlığının diğer kolluk kuvvetleri ile organize şekilde yürüttüğü operasyonlarda yüklü miktarda uyuşturucu madde ele geçirilmiştir.

Bu operasyonlar;

- Albatros Operasyonu: 05 Ocak 2016 tarihinde Libya'nın 35 deniz mili kuzeyinde yabancı bayraklı ticari gemiye yönelik icra edilmiş ve yaklaşık 2.500 kg toz esrar ile yaklaşık 605.000 adet captagon hap ele geçirilmiştir.

- Şehit Er Alper Al Operasyonu: 02 Haziran 2017 tarihinde Aksaz'ın 150 deniz mili güneyinde yabancı bayraklı kargo gemisine yönelik icra edilmiş ve yaklaşık 1.100 kg eroin ele geçirilmiştir.

- Birlik Operasyonu: 15 Nisan 2019 tarihinde Trablus/Libya'ya 78 deniz mili, Sfaks/Tunus'a 150 deniz mili mesafede Türk bayraklı balıkçı gemisine yönelik icra edilmiş ve yaklaşık 4.200 kg toz esrar ele geçirilmiştir.

- Onur Operasyonu: 17 Mayıs 2021 tarihinde Karpaz/KKTC'ye 38 deniz mili, Mersin/Türkiye'ye 71 deniz mili mesafede bayraksız bir balıkçı teknesine yönelik icra edilen operasyonda yaklaşık 1.500 kg toz esrar ele geçirilmiştir (ww.sg.gov.tr).

3.4. Yasa Dışı Su Ürünleri Avcılığı İle Mücadele

Dünya nüfusunun hızla arttığı ve beslenme sorunlarının çoğaldığı günümüzde insanoğlunun dikkati hızla artan bir şekilde denizlere yönelmiştir. Ancak, farklı sektörler ile önemli bir gelir, istihdam ve gıda kaynağı olan denizler günümüzde kirlilikten, yasadışı balıkçılığa, iklim değişikliğinden istilacı yabancı türlere kadar insan kaynaklı pek çok tehdidin etkisi altındadır. Oysa canlı deniz kaynaklarının korunması ve gelecek nesillere aktarılması deniz çevresinin ve deniz kaynaklarının korunması sorumlu balıkçılık uygulamalarını zorunlu kılmaktadır.

SG Komutanlığı ülkemizdeki canlı deniz kaynaklarının korunması, su ürünleri mevzuatına aykırı davranışların önlenmesi, takip ve gerekli durumlarda yasal işlem uygulanması ile biyolojik çeşitliliğin devamlılığın sağlanmasına yardımcı olmakla yükümlüdür. Yenilenebilir canlı kaynaklar olarak tanımlanan su ürünlerinin devamının sağlanması, balıkçılık faaliyetlerinin bilimsel verilerin ışığı altında düzenlenmesi ile sağlanır. Ancak bu düzenlemeler ne kadar kusursuz olursa olsun eğer etkin bir şekilde denetlenemiyorsa hedeflerine ulaşması beklenemez (Çıra, Duruer ve İşeri, 1997). Canlı deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı kapsamında balıkçılık faaliyetlerinin denetimi; 1380 Sayılı

Su Ürünleri Kanunu,¹¹ Su Ürünleri Yönetmeliği, Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ ile Amatör Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ kapsamında yürütülmektedir.

SG Komutanlığı bağlılı unsurlar tarafından icra edilen su ürünleri avcılığı denetimlerinde balıkçı gemilerinde; gerekli belgelerin, ağ göz açıklığının, avlanma sahası ve zamanının, avcılık türüne göre değişen teknik koşulların, su ürünlerinin avlanabilir asgari boy/ağırlıklarının ve avlanması tamamen yasak olan türlerin kontrolü yapılmaktadır (SG İdari Faaliyet Raporu, 2022: 35).

Bu mevzuat kapsamında; su ürünleri avlanma izninin kontrolü, avlanma sahası ve derinliğinin kontrolü, avlanma zamanının kontrolü, ağ göz açıklığının kontrolü, minimum avlanma boyunun kontrolü, av aracına göre değişen teknik koşulların kontrolü yapılmaktadır. Ayrıca söz konusu denetlemelerde balıkçı gemileri 4922 sayılı Denizde Can ve Mal Emniyeti Hakkında Kanun,¹² 2893 Sayılı Bayrak Kanunu¹³ 2872 sayılı Çevre Kanunu,¹⁴ Gemi Adamları Yönetmeliği, 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunununun Yayımlandığı¹⁵ denizle ilgili hükümleri kapsamında denetlenmektedir.

Canlı Deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımının sağlanması amacıyla ilgili mevzuat kapsamında SG Komutanlığı unsurlarınca yapılan denetimlerde

¹¹ R. Gazete, Sayı : 13799,4 Nisan 1971.

¹² R. Gazete, Sayı : 6333, 14 Haziran 1946.

¹³ R. Gazete, Sayı : 18171, 24 Eylül 1983.

¹⁴ R. Gazete Sayı : 18132, , 11 Ağustos 1983.

¹⁵ Resmi Gazete, Sayı:9353,9 Temmuz 1956.

2018- 2022 yılları arasında gerçekleştirilen tespitler ve Uygulanan İdari Para Cezası miktarları Tablo 4 'de sunulmuştur (Sahil Güvenlik Komutanlığı, 2023a).

Tablo 4: Sahil Güvenlik Komutanlığı Unsurlarınca Yasadışı Su Ürünleri Avcılığı Kapsamında Gerçekleştirilen Tespitler ve Uygulanan İdari Para Cezası

Yıl	Tespit Edilen İhlal Sayısı	Uygulanan İdari Para Cezası
2018	4.568	12.434.762 TL
2019	6.398	20.777.091 TL
2020	3593	13.814.410 TL
2021	3516	17.296.953 TL
2022	4266	20.929.402 TL

Kaynak: Sahil Güvenlik Komutanlığı, 2023

Tüm denizlerde ve Van Gölü'nde su ürünleri avcılığının yapıldığı saha ve zamanın, su ürünleri avcılığında kullanılan av araç gereçlerinin haiz olması gereken özellikleri, avlanılan su ürünlerinin avlanabilir asgari boy ve ağırlığı ile su ürünleri avcılığında gerekli olan belgelerin kontrolü yapılarak sorumlulara idari para cezası uygulanmakta, su ürünlerine el konulmakta, gerekli görüldüğünde de gemi dâhi istihsal vasıtalarına el konularak mülkiyetlerinin kamuya geçirilmesi sağlanmaktadır.

3.5. Deniz Kirliliği ile Mücadele

SG Komutanlığının yerine getirdiği görevler arasında deniz kirliliği ile mücadele de yer almaktadır. Deniz kirliliği ile mücadelede; görevli kıyı ve deniz unsurlarının tespitleri ile birlikte vatandaştan ve diğer gemi veya uçaklardan gelen ihbarlar da büyük öneme sahiptir. Gerçekleştirilen tespitler ve gelen ihbarlar değerlendirilerek yasal mevzuat çerçevesinde gerekli yasal işlemler yüzer unsurlar tarafından gerçekleştirilmektedir.

Deniz kirliliğinin bir diğer önemli sebebi olan kara kaynaklı kirliliklerle mücadelede SG Komutanlığı üzerine düşen görevi yerine getirmektedir. Hava unsurları ile yapılan tespitler video ve tutanaklarla kayıt altına alınır ve alına bu kayıtlar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerine gönderilerek yasal

işlem yapılması sağlanmaktadır. Son yıllarda yaşanan iklim değişiklikleri ile birlikte ortaya çıkan ve Marmara denizinde doğal yaşamı olumsuz yönde etkileyen müsilaj kirliliği ile mücadelede SG Komutanlığına bağlı unsurlar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmalara havadan ve denizden destek sağlamaktadır.

SG Komutanlığı'na gemi, deniz araçları, liman/marina/barınak vb. tesisler ile karadan kaynaklanan deniz kirliliğinin tespit ve kontrolüne yönelik denetim yetkisi 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında yayımlanan 21 Haziran 2006 tarihli “Yetki Devri Genelgesi” kapsamında verilmiştir. 09 Eylül 2022 tarihli ve 2022/14 sayılı “Denizcilik Atıkları Uygulaması Hakkında Genelge” ile deniz kirliliği kontrolüne ilave olarak gemi atıklarına ilişkin bilgi ve belge kontrolü (atık transfer formu/mavi kart) yasa dışı bir husus tespit edildiğinde idari para cezası uygulanmaktadır (Sahil Güvenlik Komutanlığı, 2023b). SG Komutanlığı unsurlarınca; Deniz Kirliliğinin Önlenmesi kapsamında gerçekleştirilen işlemler ve uygulanan İdari Para Cezası Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5: Sahil Güvenlik Komutanlığı Unsurlarınca Yasadışı Su Ürünleri Avcılığı Kapsamında Gerçekleştirilen Tespitler ve Uygulanan İdari Para Cezası

Yıl	Tespit Edilen Deniz Kirliliği Sayısı	Sevk Sayısı	İşlem Sayısı	Uygulanan İdari Para Cezası
2018	110	27	83	2.191.168 TL
2019	158	35	123	5.881.021 TL
2020	99	8	91	5.378.952 TL
2021	140	41	99	17.135.970 TL
2022	187	93	94	12.270.935 TL

Kaynak: Sahil Güvenlik Komutanlığı, 2023b

Deniz kirliliğine zamanında müdahalenin önemi, suçla ilişkin iz ve delillerin toplanması, uygulanan idari müeyyidelerin muhataplarınca açılacak idari davalarla iptalinin önlenmesi açısından son derece önemlidir. Deniz kirliliğine ilişkin deliller hava ve deniz şartlarında çok çabuk kaybolabildiğinden tespitlerin en kısa sürede yapılması ve delillerin yok olmadan toplanması gerekmektedir. SG Komutanlığı deniz kirliliği tespit ve denetimlerindeki tüm süreçleri etkinlikle gerçekleştiren bir yapıya sahiptir. SG Komutanlığı kısaca “Acil Müdahale Kanunu” olarak adlandırılan “5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil

Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanunu¹⁶ ile görev verilen üç kurumdan birisidir. Acil Müdahale Kanunu ile SG Komutanlığına acil müdahale gerektiren deniz kirliliği olaylarında asayiş ve kolluk görevleri verilmiştir (SG İdari Faaliyet Raporu, 2022: 32).

3.6. Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması

Ülkemizin en eski yerleşim ve ticaret yolları üzerinde olması sebebiyle dünyanın en eski batıklarına ev sahipliği yapmaktadır.

Bu eşsiz arkeolojik mirasın korunması ve devamlılığının sağlanması için bazı yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma¹⁷ Kanunu bu Kanun kapsamında çıkarılan ilgili yönetmeliklerdir. Bu kanun ve yönetmelikler, kültürel varlıklarda yürütülecek çalışmaların kapsamını ve sınırlarını belirler. Kültür ve tabiat varlıklarının bulunduğu bölgelerde bilimsel amaçlı dalışlar izinler kapsamında yapılmakta olup sportif amaçlı dalışlar yasaklanmıştır.

SG Komutanlığı 2863 sayılı kanun kapsamında kültür ve tabiat varlıklarında gerekli denetimleri yaparak bu mirasın zarar görmesini ve yok olmasını önlemekte üzerine düşen görevi yerine getirmektedir.

4. DİĞER ÜLKELERİN SAHİL GÜVENLİK KOLLUK TEŞKİLATLARININ GÖREVLERİ VE YAPILARI

ASG Teşkilatının yapısı ve unsurları belirlenirken görev alanları, deniz yetki alanlarının boyutları ve faaliyetlerinin risk değerlendirmeleri göz önünde bulundurulmaktadır. SG Teşkilatları içerisinde öncelikle Arama Kurtarma (AK) görevi icra edebilecek çok maksatlı gemiler, kıyı emniyeti için karakol gemiler, römorkör, ani müdahale botları ve bu unsurları destekleyecek İHA filoları ile denizleri gözetleyecek komuta kontrol sistemleri bulunmaktadır.

SG yüzer ve hava unsurları caydırıcılık sağlamaya yönelik hafif silah sistemleri ile donatılmaktadır. Japonya, Kanada, Çin Halk Cumhuriyeti, ABD denizci ve gelişmiş ülkeler SG teşkilatlarında 6000 tona kadar tonajı olan hava harekâtını

¹⁶ R. Gazete ,Sayı:25752, 3 Mart 2005.

¹⁷ R. Gazete , Sayı:18113, 21 Temmuz 1983.

yapabilecek okyanus şartlarına dayanaklı SG gemilerine sahiptir (Goldstein, 2010: 4).

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı Arama Kurtarma ve Kolluk görevleri öncelikli olmak üzere kendisine verilecek her türlü görevi yapabilecek helikopter taşıyabilen ve ağır hava ve deniz şartlarına dayanıklı 4 adet 1700 ton ağırlığında SG Sınıfı Korvet unsurlarına sahiptir (Sahil Güvenlik Komutanlığı Stratejik Plan, 2022).

Denizlerdeki ekonomik kaynakların tespit edilmesi ve deniz yetki alanlarının güvenliğinin önem kazanması hususları SG tanımı ve SG yetki, görev ve sorumluluk alanlarının genişlemesine neden olmuştur. Bu nedenle SG görevlerini gerçekleştirecek sorumluluk sahibi yeni ve uzman personele, teknolojik gelişmişlik düzeyi yüksek cihaz ve sistemleri ile unsurlarına sahip bir teşkilatın kurulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ülkemiz ile 47 ülkenin SG Teşkilatları; görev, statü, sorumluluk alanı, teşkilat şeması, kuvvet yapısı ve personel sayısı başlıkları altında incelenmiş ve aralarındaki farklılıklar, sahip oldukları imkân ve kabiliyetlerinin seviyesi değerlendirilmiştir (Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, 2013: 17).

İncelenen Dünya SG Teşkilatlarının başlıca görevleri arasında; denizde arama kurtarma, kaçakçılıkla mücadele, düzensiz göçle mücadele, deniz emniyetinin sağlanması, deniz çevresinin korunması, deniz güvenliği ve uluslararası faaliyetler yer almaktadır.

Dünya genelinde 128 ülke SG teşkilatlarının genel hatları ile incelenmesi sonucu oluşturulan Tablo 6 incelendiğinde;

- a. Denizci ülkelerde müstakil SG teşkilatları bulunduğu,
- b. Asker, polis ve gümrük personelinden oluşan karma yapılı SG teşkilatlarının olduğu (Almanya örneği),
- c. Güney Amerika ülkelerinde deniz kuvvetleri komutanlıkları bağlı olan SG teşkilatlarının olduğu,
- d. Eski demir perde ülkelerinde SG teşkilatlarının sınır teşkilatları bünyesinde faaliyet gösterdiği,
- e. Afrika ülkelerinde deniz kuvvetleri komutanlıkları tarafından SG görevlerinin icra edildiği sonuçları tespit edilmiştir.

Bununla birlikte Çin'in ABD'nin denizlerdeki hâkimiyetine karşın yakın zamanda meydan okuyabilecek ve Güney Çin denizi sorunlarının çözümü konusunda söz ve hak sahibi olmasını sağlayacak askeri statüde güçlü bir SG teşkilatını bünyesinde oluşturmaya çalıştığı değerlendirilmektedir (Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, 2013: 17).

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığımızın; denizcilik kültürü ve denizcilik alanında gelişmiş küresel ve bölgesel güç olan gelişmiş ülkeler ile benzer müstakil SG Teşkilat yapılarına ve hiyerarşik yapı ile komuta altında üniforma kullanmasıyla benzer askeri/yarı askeri statüye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çelimli (2003) tarafından yapılan tez çalışmasında, SG Komutanlığı'nın kıyı uzunluğu (8484km) kriteri esas alınarak km. başına düşen görevli personel sayısını 0,3 kişi, 87 km. kıyı uzunluğu için 1 adet küçük yüzer platform ve büyük deniz platformumuz olmamasının zafiyet olduğu sonuçlarını ortaya koymuştur.

Günümüzde SG komutanlığı kuvvet yapısında 4 adet A/K SG Korveti,96 adet bot,87 adet küçük tip bot bulunmaktadır. Mevcut SG Kuvvet Yapısını esas alarak yaptığımız analizde; kıyı uzunluğu km. başına 1 personel,47 km. için 1 adet küçük yüzer platform ve 2121 km. kıyı uzunluğu için 1 adet SG KORVETİ sonuçları tespit edilmiştir. Bu göstergeler SG Komutanlığının 20 yıl içerisinde personel sayısının 3 kattan fazla, küçük platform sayısının 2 kat arttığını net ortaya koymaktadır. SG Komutanlığının 2003 yılından itibaren kuruluş ve personel bakımından müstakil bir yapıya kavuşması ve 25 Temmuz 2016 tarihinde silahlı bir genel kolluk kuvveti olarak İçişleri Bakanlığına bağlanmasının kurumsal gelişme ve büyümesinde etkili olduğu kabul edilmelidir.

Tablo 6: Dünya Genelinde Ülkelerin Sahil Güvenlik Teşkilat Yapıları

128 Ülke	Müstakil Sahil Güvenlik Teşkilatı Olan Ülkeler	Sahil Güvenliği Sınır Teşkilatı Altında Yapılandırılan Ülkeler	Sahil Güvenlik Görevlerinin Deniz Kuvvetleri Unsurları Tarafından Yapıldığı Ülkeler	
			Sahil Güvenlik Teşkilatı Bulunmayan Ülkeler	Sahil Güvenlik Teşkilatı Deniz Kuvvetleri Yapısı İçinde Yer Alan Ülkeler
<i>Sivil</i>	Kanada ^{***} , İngiltere ^{***} , Yeni Zelanda (Bu Üç Ülkenin Sivil SG Teşkilatlarının Sadece A/K Görevleri Vardır. Kolluk Görevleri Deniz Kuvvetleri Unsurlarınca Yerine Getirilmektedir.) (3)		Angola, Bahamalar, Benin, Cezayir, Kamboçya, Kamerun, Kongo, Fas, El Salvador, Ekvator Ginesi, Fiji, Gabon, Gambia, Gana, Guatemala, Gine, İran [*] , İsrail, Ürdün, Kazakistan, Lübnan, Libya, Honduras, Laos, Malavi, Maldivler, Myanmar, Moritanya, Mozambik, Meksika ^{**} , Malta, K. Kore, Papua Yeni Gine, Paraguay, Portekiz, Senegal, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Tunus, Tanzanya, Fildişi Sahilleri, G. Afrika [*]	Brezilya ^{***} , İngiltere ^{***} , Danimarka [*] , Norveç [*] , Venezüella, Kolombiya, Kuveyt [*] , Nijerya, Uruguay, Mısır
<i>Askerî-yarı askerî (paramiliter)</i>	Barbados, Burundi, Kosta Rika, İzlanda, Guyana, Dominik, Marşal Adaları, Vanuatu, Panama, Seyşeller, Sierra, Leone, Cape Verde, Trinidad Tobago, Togo, Jamaika, ABD ^{***} , Arjantin ^{**} , Avustralya ^{**} , Belçika [*] , Bahreyn, Bangladeş, Fransa ^{***} , Yunanistan [*] , Endonezya ^{***} , İrlanda, İsveç, İtalya ^{***} , Japonya ^{***} , Malezya [*] , Hollanda [*] , Pakistan, Çin ^{***} , Filipinler, Küba, Kenya, Güney Kore ^{***} , İspanya, Tayvan, Tayland, Türkiye ^{***} , KKTC, BAE [*] , Vietnam [*] , Yemen, Şili, Hindistan ^{***} , Peru	Azerbaycan, Estonya, Finlandiya, Gürcistan, Letonya, Litvanya, Polonya, Rusya Fed. ^{***} , Türkmenistan, Ukrayna, S. Arabistan ^{***}		
<i>Polis</i>	Komor Adaları, Kiribati, Mauritius, Solomon Adaları, Bermuda [*] , Hong Kong [*] , Almanya ^{***} , Singapur [*] , Brunei, GKRY [*] , Moritanya, Umman, Katar	Romanya, Bulgaristan		

Kaynak: Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, 2013

* Dünya Deniz Ticaret Filosu kapsamında ilk 30 ülke.

** G-20 ülkeleri

*** Hem Dünya Deniz Ticaret Filosu kapsamında ilk 30 ülke, hem de G-20 ülkeleri arasında yer alan ülkeler.

**** İngiltere’de A/K görevleri yapan sivil S.G. teşkilatı yanında Deniz Kuvvetlerine bağlı olarak kolluk görevleri icra eden “Fisheries Protection Command” adında bir teşkilat bulunmaktadır.

5. SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞININ GELECEĞE BAKIŞI

Stratejik Yönetim bir organizasyonun ne yaptığını, varlık nedenini ve gelecekte ulaşmak istediği hedefleri ortaya koyan bir yönetim tekniğidir (Aktan, 2003).

Stratejik Yönetim yaklaşımının temel adımları Şekil 2’de gösterilmektedir (Stratejik Planlama Kılavuzu Sürüm 3.1,2021).

Şekil 2: Stratejik Yönetim Süreci

<ul style="list-style-type: none"> • Planın sahiplenilmesi • Planlama sürecinin organizasyonu • İhtiyaçların tespiti • Zaman planı • Hazırlık programı 	STRATEJİK PLAN HAZIRLIK SÜRECİ	Planlama süreci
<ul style="list-style-type: none"> • Kurumsal tarihçe • Uygulanmakta olan stratejik planın değerlendirilmesi • Mevzuat analizi • Üst politika belgeleri analizi • Program- alt program analizi • Faaliyet alanları ile ürün ve hizmetlerin belirlenmesi • Paydaş analizi • Kuruluş iç analiz • PESTLE analizi • GZFT analizi 	DURUM ANALİZİ	Neredeyiz?
<ul style="list-style-type: none"> • Misyon • Vizyon • Temel değerler 	GELECEĞE BAKIŞ	Nereye ulaşmak istiyoruz?
<ul style="list-style-type: none"> • Amaçlar • Hedefler • Performans göstergeleri • Stratejiler 	STRATEJİ GELİŞTİRME	
<ul style="list-style-type: none"> • Program • Program amacı • Anahtar göstergeler • Alt programlar • Alt program hedefi • Performans göstergeleri • Faaliyetler • Maliyetlendirme • Bütçeleme 	PERFORMANS PROGRAMI	Gitmek istediğimiz yere nasıl ulaşırız?
<ul style="list-style-type: none"> • Stratejik plan izleme raporu • Stratejik plan değerlendirme tablosu • Faaliyet raporu • İç kontrol • İç denetim 	İZLEME VE DEĞERLENDİRME	Başarımızı nasıl takip eder ve değerlendiririz?

Kaynak: Stratejik Planlama Kılavuzu, Sürüm 3.1,2021

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda ¹⁸ Stratejik Plan “kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan” olarak tanımlanmıştır. Kamu kuruluşlarına 5018 Sayılı Kanunla verilen görev çerçevesinde 22.04.2021 tarihli ve 31462 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanarak “Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar, Performans Programları ve Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik (Ek-A)” yayınlanmıştır.

Stratejik planlama “bir organizasyonun ne olduğunu ne yaptığını ve bunu niçin yaptığını şekillendiren ve bu sürece rehberlik eden temel karar ve eylemleri üreten disiplinli bir çalışma” olarak tanımlanabilir (Bryson, 2004: 6). Stratejik planlamanın temel bileşenleri planlama öncesi yapılan analizler, organizasyona yön verecek misyon, vizyon ve temel değerler ile stratejik amaçlar, orta ve kısa vadeli hedefler, faaliyetler ve projelerdir (Kılıç ve Erkan, 2006).

Stratejik plan; geleceğe yönelik planlama süreci belirlenen uygulama süreçlerini eksiksiz işletilmeye çalışıldığı, kurum verimliliğini artırmayı hedefleyen, hedeflenen noktaya ulaşmak için kurumsal yapının analizi ve çevresinde yer alan diğer kurumların incelenmesi gerektiği bir plandır.

SG Komutanlığı tarafından ülkemiz güvenlik algısı yürürlükteki mevzuat değişiklikleri doğrultusunda kurumun görev ve sorumluluk alanıyla hukuki yapısında ortaya çıkan değişiklikler, stratejik plan revizyonuna neden olmuştur. SG Komutanlığının geleceğe yönelik stratejik amaç ve hedefleri Tablo 7’de verilmektedir.

Başlangıçta 2015-2019 Stratejik Planının durum analizi kapsamında; 15 Temmuz 2016 FETÖ/PYD terör örgütünün hain darbe girişimi sonrasında gerçekleştirilen izleme ve değerlendirme raporları çerçevesinde, geçerlilik ve güvenilirliğini kaybettiği tespit edilmiştir. Mevzuat analizi neticesinde SG Komutanlığının Genel Stratejisi; görevlerin etkin ve kesintisiz icrası, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı, vatandaşın hizmetlere kolay ulaşabilmesi hususları temelinde planlanmıştır.

SG Komutanlığının Teşkilat yapısı, insan kaynakları yetkinliği, kurum kültürü, fiziki kaynak, teknoloji ve bilişim altyapısı, mali kaynak konularında detaylı analizler

¹⁸ R. Gazete , Sayı : 25326 , 24 Aralık 2003.

yapılmıştır. Gerçekleştirilen revizyon neticesinde 6 adet stratejik amaç ve 23 adet stratejik hedef belirlenmiştir. Kurumun mevzuat değişiklikleri, yetişmiş ve kaliteli personel ile dönemsel ve sürekli eğitim gereksinimi, dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla Milli Sahil Güvenlik Gemisi inşası, denizlerimizin elektronik sistemler ile 7/24 izlenmesi, güvenlik hizmetlerinde yaygın ve etkin teknoloji kullanımı, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı ile Ulaştırma ve Alt Yapı Bakanlığı başta olmak üzere diğer devlet kurumlarıyla stratejik ve operasyonel iş birliği konularında proje ve çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 7: Stratejik Amaç ve Hedefler

A-1: Sahil Güvenlik Hizmetlerinin Kalitesini Artırmak	H.1.1: Vatandaşların Sahil Güvenlik Hizmetlerine Erişiminde Hız ve Kaliteyi Artırmak H.1.2: Kamu Kurumlarının Sahil Güvenlik Hizmetlerine Erişiminde Hız ve Kaliteyi Artırmak H.1.3: Deniz Çevresi ve Kaynaklarının Konulmasında Etkinliği Artırmak H.1.4: Türk Deniz Yetki Alanlarında Önleyici Kolluk Hizmeti ile Deniz Emniyet ve Deniz Güvenliğinin Sağlanmasında Etkinliği Artırmak
A-2: Suçla Mücadele Kapasitesini Artırmak	H.2.1: Teknolojik Altyapıyı Geliştirmek ve Etkin Bir Gözetleme Sistemi Kurmak H.2.2: Suçla Mücadele Bilimlerinin Çeşitliliği ve Niteliğini Geliştirmek H.2.3: Suçla Mücadelede İnsan Hakları Alanındaki Uygulamaları Geliştirmek H.2.4: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadelede Etkinliği Artırmak
A-3: Milli ve Yerli Teknolojik imkânlardan Yararlanarak Görev Etkinliğini Artırmak	H.3.1 Görev ve Faaliyetlerde Bilgi Teknolojilerinden Yararlanmak H.3.2 Personel Eğitiminde Eğitim Teknolojilerini Kullanmak H.3.3 AR-GE Projesi Olarak Milli Sahil Güvenlik Gemisi Tasarımını Gerçekleştirmek
A-4: Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek	H.4.1: Nitelikli Personel Sayısı ve Eğitim Kapasitesini Artırmak H.4.2: Komutanlığın Lojistik Destek Hizmetlerini Geliştirmek H.4.3: Teşkilat Etkinliğini Artırmak Maksudıyla Mevzuat Analizi ve Teşkilat Değişikliği Yapmak H.4.4: Sahil Güvenlik Komutanlığının Görünürlüğünü ve Tanıtımını Artırmak
A-5: Denizde Arama Kurtarma (SAR) Kapasitesini Artırmak	H.5.1: Arama Kurtarma Platformu ve Teçhizatlarının Kapasitelerini Artırmak H.5.2: SG Hava Komutanlığının Kapasitesini Geliştirmek H.5.3: Dalış Personeli Sayısı ve Teçhizat Kalitesini Artırmak H.5.4: Arama Kurtarma Görevlerine İlişkin Mevzuat ve Eğitim Çalışması Yapmak
A-6: Stratejik ve Operasyonel İş Birliği Ağını Geliştirmek	H.6.1: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Karşılıklı İş Birliği ve Birlikte Çalışabilirliği Tesis Etmek H.6.2: Diğer Kamu Kurumlarıyla Operasyonel Seviyede İş Birliğini Artırmak H.6.3: Sivil Kurum ve Kuruluşlarla İlişkiler Tesis Etmek ve Geliştirmek H.6.4: Diğer Ülkelerdeki Mütakabil Teşkilatlar ve Uluslararası Kuruluşlarla İş Birliğini Geliştirmek

Kaynak: Sahil Güvenlik Komutanlığı Stratejik Plan, 2022.

SG Komutanlığının hukuki statüsü, görev ve sorumluluk alanında gerçekleştirilen mevzuat değişiklikleri ve personelinin mesleki bilgi durumu/seviyesi göz önüne alınarak SWOT analizi yapılmıştır. SG Komutanlığının güçlü ve zayıf yönleriyle stratejik plan sürecine ilişkin fırsat ve tehditler, stratejik amaçlar ve hedeflerin tespitinde kullanılmıştır. GZFT (SWOT) analizi sonuçları Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8: GZFT (SWOT) Analizi Sonuçları

<p>GÜÇLÜ YÖNLER</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kurum kültüründen kaynaklanan disiplin ve görev anlayışı • Müşterek ve Müstakil Arama Kurtarma Tatbikatı planlama-icra etme yeteneği • Ülke genelinde yaygın konuş • Deniz Arama ve Kurtarma Koordinasyon Merkezlerinin kurum bünyesinde işletilmesi • 7/24 görev yapabilme yeteneği • Denizcilik kültürünün varlığı ve yaşatılması • Genç ve dinamik personel yapısı • Kurumlar ve vatandaşlar nezdinde kurumsak saygınlığının yüksek olması • Uluslararası görevler icra edebilecek büyük tonajlı gemilerin, modern ve teknolojik platformların varlığı • Esnek personel temin politikası • Alanında profesyonel personelin sahip olduğu tecrübe ve bilgi birikimi • Müstakil bütçeye sahip olunması • Teknik destek birliklerinin varlığı
<p>ZAYIF (GELİŞTİRİLMESİ GEREKEN) YÖNLER</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yapılan risk analizlerinin görevlendirme ve faaliyetlerdeki etkisinin artırılması ihtiyacı • İç kontrol sisteminin geliştirilmesinin gerekmesi • İstihbarat ediniminde yaşanan sorunlar ve görevlere etkisi • Kaçakçılık ve organize suçlarla mücadelede etkinliğin artırılması ihtiyacı • Yayımlanan KHK’lar sonrası hukuki statüsü değişen Komutanlığımızın ihtiyaç duyduğu alt mevzuat çalışmalarının devam etmesi • Yüzer birlik personelinin idari iş yükünün fazla olması • Kara birlikleri ve karargâhlarda mevcudun kadroyu karşılama oranının düşük olması • Nitelikli personelin kurumdan ayrılma eğiliminde olması • Personelin lojman ihtiyacının yeterli düzeyde karşılanamaması • Modernizasyon projelerinin geniş katımlı bir proje ofisi kanalı ile yönetilememesi • Yaygın konuşan kaynaklı teknik ve lojistik destek (altyapı/işletme) sorunları • Görev yoğunluğu ve platform sayılarının artmasına karşın bütçenin reel olarak aynı oranda artmaması • Ağır denizde görev yapabilecek platform eksikliği • Önemli faaliyetler ve görevlerin kamuoyuna yeterince duyurulmaması • Kurumsal evrensel ağ örün sitesi içeriğinin yetersiz olması

Kaynak: Sahil Güvenlik Komutanlığı Stratejik Plan, 2022.

Türkiye Yüzyılı Vizyonu doğrultusunda, SG Komutanlığının öncelikle harekete geçerek ivedilikle gerçekleştirilmesi gereken hedefleri arasında; SG karakollarının teşkili, personel temin ihtiyacı, deniz güvenlik timlerinin teşkil edilmesi, küçük tip bot sayılarının artırılması, keşif ve gözetleme maksatlı hava unsurları(İHA, İKU vb.) tedarigi, deniz alanında terörle mücadele kapsamında yasal mevzuat ve terör önleme/müdahale birimleri oluşturulması ihtiyacı, kurumlar ile işbirliği koordinasyon tesisi yer almaktadır.

SG Komutanlığı 2019-2023 Stratejik Planı Doğrultusunda 2022 yılı Performans göstergelerinin tamamlanma oranları hesaplandığında %97,67 gerçekleştirme oranına sahip olduğu tespit edilmiştir. Stratejik planın gerçekleştirme oranı 2019 yılında %99, 2020 yılında %92, 2021 yılında %84,9 ve 2022 yılında %93,3 olarak hesaplanmıştır (Sahil Güvenlik İdare Faaliyet Raporu, 2022).

SONUÇ

Sahil güvenlik kavramının dünya denizleri ve deniz ticaret yollarına hâkim olan ülkelerde önem kazanması, farklı isimlerle SG Görevlerini icra eden kurum ve yapıların gelişme aşamaları tarihsel perspektifte birbirine çok benzemektedir. SG Komutanlığının geçmişi Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzanmaktadır. Bu dönemde; teşkilatın görev alanları, bünyesindeki unsurlar ve teşkilat yapıları, ulusal ve uluslararası alandaki gelişmelerin ortaya koyduğu ihtiyaçlar doğrultusunda belirlenmiştir. Cumhuriyet Döneminde kaçakçılık olaylarının engellenmesi ve deniz güvenliğini sağlamak amacıyla ihtiyaç duyulan mevzuat gereksinimi tamamlanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte SG Teşkilatı görev yönünden Genelkurmay Başkanlığına bağlanmış ve yarı askeri bir hüviyet kazandığı tespit edilmiştir.

1982 yılında BMDHS yayınlanmasıyla birlikte kıyı devletlerinin deniz yetki alanlarının genişlemesi ve sorumluluklarının artması nedeniyle, SG Teşkilatları ülkemizde ve dünyada önem kazanmıştır. SG Komutanlığı'nın 1982 yılında 2692 Sayılı Kanun kapsamında kurulmasıyla birlikte günümüze kadar olan süreçte teşkilat yapısı; SG ana-ast komutanlıklar, SG Bölge komutanlıkları, SG grup ve karakol komutanlıkları kurulmasıyla, bünyesindeki unsurların cinsi ve sayısı; açık deniz A/K Gemileri ve hava unsurlarının tedarik edilmesiyle birlikte genişlemiştir. SG Komutanlığının amacı, Türk deniz yetki alanlarında ulusal ve uluslararası

hukuku etkin kılarak denizde can ve mal güvenliğini sağlayacak yeterli deniz ve hava gücü unsurlarına sahip olmaktır. SG Komutanlığının yüz ölçümü 377.714 km²'yi bulan ve 8.484 km kıyı uzunluğuna sahip sorumluluk sahasında görevlerini etkin ve kesintisiz yerine getirebilmesi ve vatandaşın sunulan hizmetlere kolaylıkla ulaşabilmesinin genişleyen teşkilat yapısıyla mümkün olabileceği tespit edilmiştir. SG bölge, grup ve karakol komutanlıklarının ana hedefi genişleyen sorumluluk sahasında görevini etkin ve kusursuz bir şekilde yerine getirmektir.

Türk Sahil Güvenlik Komutanlığının görev yapısı sürekli gelişmektedir ve sahip olduğu teknoloji düzeyi her geçen gün artmaktadır. SG Komutanlığı, bağlı bulunduğu kanun, yönetmelik ve kararnameler çerçevesinde yaptığı denetimlerle denizlerimizde yaşanması olası olayların ve tehlikelerin önüne geçmeyi hedeflemiştir. Bu kapsamda öncelikli görev kategorisinde asli görevi denizlerde güvenlik ve emniyeti sağlamak olan SG Komutanlığı bu süreçte yasadışı göç ile etkin ve başarılı bir şekilde mücadele etmiştir. SG Komutanlığının imkân ve kabiliyetlerinin giderek artması neticesinde ülkemizde felaket bölgeleri dahil olmak üzere, gerçekleştirdiği A/K faaliyetlerinde sağ olarak kurtarılan kazazede sayısında önemli bir başarı elde etmiştir. Kaçakçılıkla mücadele kapsamında ise ulusal ve uluslararası sularda icra ettiği uyuşturucu operasyonları ile Dünya SG Teşkilatlarına örnek olmuştur. SG Komutanlığı bağlısı deniz ve hava unsurları denizde meydana gelebilecek kirliliklerin önüne geçmek ve yaşanan kirlilik olaylarına anında müdahale ederek denizlerimizin çevresel dengesinin korunmasında önemli rol oynamaya devam edecektir. Ayrıca denizlerde bulunan kültürel varlıkların ve mirasların korunması konusunda üzerine düşen görevi yerine getirmektedir.

SG Komutanlığımızın denizcilik kültürü ve alanında gelişmiş küresel ve bölgesel güç olan ülkeler ile benzer şekilde müstakil bir SG Teşkilatına sahiptir. SG Komutanlığı, dünyadaki çoğu gelişmiş ülke SG Teşkilatı gibi hiyerarşik yapı ve komuta altında, üniforma kullanmasıyla askeri/yarı askeri statüde bulunmaktadır. SG Komutanlığının benzer coğrafyaya sahip, aynı tehditlerle mücadele eden İtalya ve komşu ülkeleriyle bizimkine benzer deniz yetki alanları sorunları bulunan Japonya gibi ülkelerle; kıyı uzunluğu başına personel sayısı, toplam personel sayısı ve kıyı uzunluğu (km) genişliğine düşen yüzer unsur sayısında çok farklılık bulunmamaktadır. 2003 yılından bugüne kıyı uzunluğu (km başına) düşen

personel sayısı 3 kat, büyük yüzer platform hiç yokken şu anda 4 kat artmıştır. İHA filosunun kurulması ile birlikte Ege Denizi 7/24 izlenmektedir.

SG Komutanlığı 2019-2023 Stratejik Planının 3 ayda bir yapılan 2022 yılı performans değerlendirmesi sonucu izlemesi yapılan 19 hedeften 12'si ve 55 performans göstergesinden 45'inde %100 tamamlanma oranına ulaşmıştır. Yüklenici kaynaklı gecikmeler nedeniyle 10 adet performans göstergesi tamamlanamamıştır.

SG Komutanlığı benimsediği misyonu, vizyonu ve temel değerleri çerçevesinde yüksek görev ve sorumluluk bilinciyle komşu SG Teşkilatlarıyla ikili ilişkiler ve koordinasyonu neticesinde sorumluluk sahasında karşılaşılabileceği tehlike ve riskleri en az seviyede tutmayı başarmıştır. Dünya SG teşkilatları içerisinde her yönüyle örnek bir teşkilat olmak hedefi doğrultusunda geleceğe yönelik amaç ve hedeflerini kararlılıkla gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aktan, C.C. (2003), Değişim Çağında Yönetim, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 67–125.
- Altunsoy, B. (2021). Reji Uygulamaları ve Tütün Kaçakçılığını Engellemeye Yönelik Bir Girişim: Kordon Bölükleri. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(40), 547-602. <https://doi.org/10.21550/sosbilder.795093>.
- Birleşmiş Milletler (2012), Deniz Hukuku Sözleşmesi, New York,1982; Birleşmiş Milletler, UNCLOS at 30, New York. 1994.
- Bryson, John M. (2004). Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations. 3.Ed. Jossey-Bass, CA.
- Çelimli, Z., (2003), Türk Deniz Arama Kurtarma Organizasyonu İçerisinde Yer Alan Kurumlar İle ABD Sahil Güvenlik Teşkilatının Karşılaştırılması, İTÜ, Fen Bilimleri Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çıra Duruer ,E. ;İşeri, F. (1997). Ege Denizi'nde Su Ürünleri Avcılığının Denetimi Üzerine Bir İnceleme, Akdeniz Balıkçılık Kongresi, 9-11 Nisan 1997, İzmir.
- Demircioğlu, İ.H., Yiğit, Y., Özcan, A., Demircioğlu, E., Ünver, C., Karabacak G.S., (2020).“Geçmişten Günümüze Türkiye’de Sahil Güvenlik”, Pegem Akademi, 578-579.
- Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, (2013). Haz., T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı Deniz Basımevi Müdürlüğü, İstanbul, 17.
- Eryılmaz, Y., (1983). Yeni Kurulan Sahil Güvenlik Komutanlığımız, *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, Sayı: 285, Ankara.
- Goldstein, L.J., (2010). Five Dragons Stirring Up the Sea, U.S. Naval War College China Maritime Studies Institute, Newport, Rhode Island.
- Gürdeniz, C. (2022), Kültür Ve Görgüsüyle Denizcilik, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 199.
- Gray, C.S., (2001). The Coast Guard and Navy, Naval War College Review, Vol:54, No:3, Article 9.

Kılıç, M. ve Erkan, V. (2006). Stratejik Planlama ve Dengeli Performans Yönetimi Yaklaşımları Bir Arada Olabilir Mi?. *Gazi Üniversitesi Ticaret Ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*(2), s.77-93.

Kütükoğlu, Mübahat, "Gümrük", İslam Ansiklopedisi, TDV, C.XIV, İstanbul, 1996, s.264.

Morris, L.J., (2017). Blunt Defenders of Sovereignty-The Rise of Coast Guards in East and Southeast Asia, *Naval War College Review*, Vol.70, No:2, Article 5.

Sahil Güvenlik Komutanlığı (2022). 40. Yılında Sahil Güvenlik Komutanlığı. Ankara.

Sahil Güvenlik Komutanlığı (Mayıs 2013). Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, İstanbul Deniz Basımevi Müdürlüğü.

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı, 40. Yılında Sahil Güvenlik Komutanlığı, 2022, S. 20.

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı, 40. Yılında Sahil Güvenlik Komutanlığı, 2022, S. 144.

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı, Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, Deniz Basımevi, Mayıs 2013, S. 12.

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı, Dünya Sahil Güvenlik Teşkilatları, Deniz Basımevi, Mayıs 2013, S. 25.

Türk Arama ve Kurtarma Yönetmeliği, 2001.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu Sürüm 3.1,2021.

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı İdari Raporu 2022.

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı Performans Analizi 2022.

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı Stratejik Plan 2022.

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı, (2023b), <https://sg.gov.tr/kurumlar/sg.gov.tr/komutanlik/yayinlar/Sahil-Guvenlik-Komutanligi-2022-Yili-Harekat-Faaliyetleri-Raporu.pdf>

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı, (2023c), <https://www.sg.gov.tr/deniz-cevresinin-korunmasi>, Erişim Tarihi 29 Kasım 2023.

<https://www.sg.gov.tr/yasa-disi-su-urunleri-avciligi>, Erişim Tarihi 29 Kasım 2023.

<https://www.sg.gov.tr/gorevler>. Erişim Tarihi 29 Kasım 2023.

<https://www.goc.gov.tr/turkiyenin-uzensiz-gocle-mucadelesi>. Erişim Tarihi 29 Kasım 2023.

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6815.pdf>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160727M2..htm>

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=7269&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3>

https://www.mfa.gov.tr/turkiye_de-duzensiz-goc.tr.mfa. Erişim Tarihi 29 Kasım 2023.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.4922.pdf>.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.6762.pdf>.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2893&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2863.pdf>.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2872&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5018.pdf>

<https://www.sg.gov.tr/kurumlar/sg.gov.tr/komutanlik/yayinlar/2021ekim.pdf>.